

ILMUNUD

Maailma ajalugu II
Anti Selart,
Mati Laur
352 lk
kõva köide

„Maailma ajalugu” on esimene pärast Teist maailmasõda eesti keeles kirjutatud ja Eesti lugejale mõeldud maailma ajaloo üldkäsitlus, mis keskendub eeskätt poliitilisele ajaloole. „Maailma ajaloo” teine osa hõlmab ajajärku esimese kristliku aastatuhande keskpaigast kuni 18. sajandi lõpukümnenditeni. Sinna mahuvad Euroopa kuningriikide sündinud ja nende valitsejate omavahelised võitlused, suured maa-devastused, renessans ja valgustus, reformatsioon ja usuaenused. Kogu Euroopa kontekstis on loomulikult käsitletud ka Eestimaa ajalugu.

Anti Selarti peamine uurimisteema on keskaja ja 16. sajandi Liivimaa ning Ida-Euroopa ajalugu. Alates 2009. aastast on ta Tartu Ülikooli keskaja ajaloo professor. Anti Selart on kirjutanud raamatu 1. osa – „Keskaeg”.

Mati Lauri peamised uurimisteemad on 18. sajandi Baltimaade poliitiline ajalugu, talude päriseksostmine Liivimaal ning moodsa ajalookirjutuse kujunemine ja areng. Alates 2003. aastast on ta Tartu Ülikooli uusaja ajaloo professor.

Maril Laur on kirjutanud raamatu 2. osa – „Varane uusaeg”.

Rohked faktid, põhjalikud selgitused ja kirjeldused ning asjakohased hinnangud muudavad „Maailma ajaloo” ühtekokku nii teatmeteoseks, õpikuks kui ka paeluvaks lugemislaemuseks igale ajaloohuvilisele. Koguteose kolmas osa ilmub 2016. aasta sügisel.

Nutiprooviks lastele. Mõtlemisostust arendavaid ülesandeid

Pilvi Kula
56 lk
pehme köide
6–9aastastele lastele mõeldud tööraamat püüab äratada huvi matemaatika vastu ja arendada lapse mõtlemisostust. Eri tüüpi ja raskusastmega ülesanded arendavad loogilist mõtlemist, tähelepanu ja mälu ning kujundavad iseseisva töö harjumust.

Avasta arvutid ja programmeerimine

Rosie Dickens
tõlkinud Kuldar Traks
18 lk
kõva köide
Seda raamatut uurides ja klappide alla vaadates saab noor lugeja teada, mis toimub arvuti sisemuses, millistest osadest arvuti koosneb, kuidas programmid käsklusi annavad ning kuidas toimib internet. Vahvad pildid ja lõbusad tegelased aitavad teha esimesi samme programmeerimises. Raamatu lõpus antakse ülevaade arvutamise ja arvutite ajaloost tuhandete aastate tagusest ajast kuni tänapäevani.

Minu maailm

Caroline Young
tõlkinud
22 lk
kõva köide
Väikelaste piltsõnastikus „Minu maailm” on üle 270 pildi ja sõna, mis on raamatusse valitud last vahetult ümbritseva elukeskkonna järgi ja on talle rohkem või vähem tuttav. Teemad hõlmavad nii kodu ja selle ümbrust kui ka inimest ja tema igapäevategevusi.

Rännumees Miinus

ILME RÄÄK

„M a lähen nüüd laia ilma ja vaatan seal natuke ringi,” ütles Miinus ühel ilusal päeval.

„Lase käia, sõbrake. Ära ainult liiga kauaks jää!” ütles tema ema. Ja Miinus asuski teele. Aga kõigepealt pidi ta minema Üksplussühele head aega ütlema. Need olid onu Üksti ja tema kodu-siga, keda nii kutsuti.

Nii algab Sven Nordqvisti lugu Miinusest ja laiast maailmast ehk sellest, kuidas üks väike poiss hommikul õue läheb, mida põnevat ta seal näeb, milliste isevärki tegelastega ta kohtub ja kuidas talle saavad selgeks numbrid.

OSKUS KÕRVU LIIGUTADA

Kohtumised ja jutuaamised ei õpeta Miinusele mitte ainult numbreid vaid muudki eluks vajalikku – kuidas võita hirmu ja anda rumalale õppetundi, kuidas teisi ära kuulata ja head nõu anda, kuidas sallida neid, kes võib-olla väga ei meeldigi, kuidas hoolida, aidata ja ning kõige selle juures siiski iseen-daks jääda.

Näiteks viib Miinuse rännutee teda metsa, kus ta polnud varem kunagi käinud. Seal märkab ta kivinukil kükitamas hirmuäratavat nõida. Nõid annab endast parima, et poiss teda kartma hakkaks, aga õnneks taipab poiss kohe, mil viisil nõida pahviks lüüa: „Ma oskan kõrvu liigutada,” teatas Miinus ja tegigi seda kohe. Nõid jäi nagu nõutult Miinuse kõrvu vahtima.

Mere ääres aasal näeb Miinus aga üht tüdrukut lilli korjamas ja laulmas. See on Magdalena, kes annab Miinusele laia maailma minekuks kaasa meespealille, mis peab poissi kaitsma kõige kurja eest.

KÜMME TARVIKUKU ASJA

Iga tegelasega juhtub Miinus kokku olukorras, kus tuleb kasutada oma nutikust ja osavust ning igalt tegelaselt saab ta mingi asja koos seletusega, mille poolest see talle laias ilmas ringi rännates kasulik on, või soovitusena, mis-

Vanem läheb lapsele appi

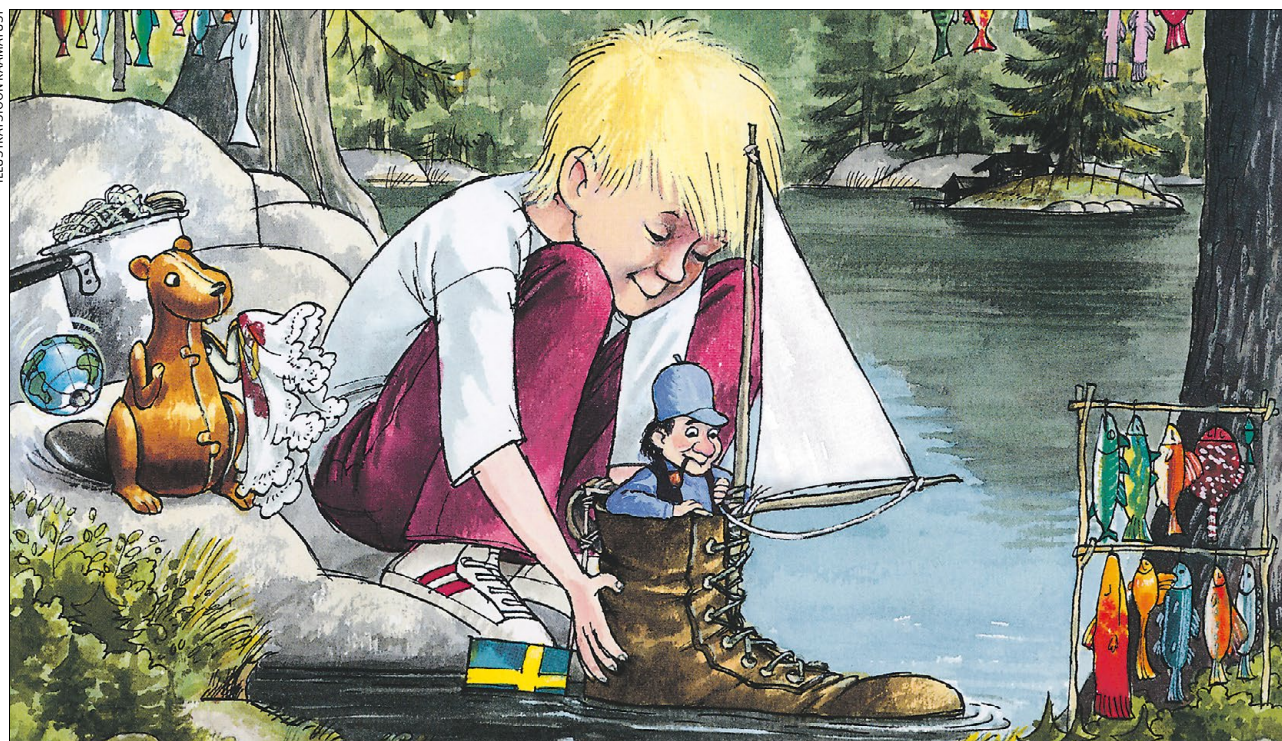
KULDAR TRAKS

Paljudele lapsevanematele on ehk tuttav olukord, kus nad tunnevad, et nende teadmised ei piisa lapse abistamiseks koolitööde tegemisel. Võib-olla maadles lapsevanem ka ise koolis samade õppeainetega. Igal juhul on loomulik ja ootuspärane, et kui mingi valdkonnaga pärast kooli lõpetamist mitte edasi tegeleda, siis paljud teadmised ähmasuvad ja ununevad. Samuti võivad olla muutunud rõhuasetused õppesisis ning kindlasti on muutunud õpetamise meetodid.

TEADMISTE VÄRSKENDAMISEKS JA ÕPPIMISE HÕLBUSTUSEKS

Eriti palju peavalt võivad valmistada reaallained, kolm suurt loodusteadust – bioloogia, keemia ja füüsika. Maailm, mida need teadused igati oma vaatenurgast uurivad, ongi keeruline ning ka selle kirjeldamiseks ja seletamiseks on vaja tunda palju keerulisi mõisteid ja seadusi.

„Õpime üheskoos reaallaineid” on väärtuslik abivahend igaühele, kes soo-

Kalamehe muret kuuldes läheb Miinus talle kohe appi. „Ma annan sulle selle saapa. See on sulle laeva eest, sest sa oled nii väike,” ütles Miinus ja andis kalamehele onu Üksti vana saapa. „Ja siin on vimpel, mille saad purjeks panna. Ja siis veel plekist lipuke, mida saab pöörata ja mis sobib hästi tüüriks.”

moodi edasi talitada. Miinus võtab kõik annid vastu ja annab need hiljem edasi kellelegi teisele, kel need parasjagu temast rohkem tarvis läheb. Ainult kurja eest kaitsva meespealille jätab ta endale ja paneb kodu akna peale vaasi. Võtta kõik tänuga vastu ning jagada seda teistega, jättes endale kõige olulisema alles – kas pole mitte suurepärase viisi laias maailmas toimetulemiseks?

„.../ „Sa tahad kindlasti vimplit ka?” küsis latataralohke /.../ Ja enne kui Miinus jõudis sõnagi öelda, ulatas latataralohke talle vimpli, kuhu oli kirjutatud: KRUTSUTT KAPSPLUTT.

„Siin on sulle vimpel. Siia on kirjutatud: latataralohke fänniklubi! Kas pole ilus?” /.../

Lõpuks on Miinusel laia ilma kaasa võtta kümme asja: saapas, niidirull, üleskeeratav kobras, vimpel, plekist lipuke, kastrul, meespealill, pliitsiteritaja, tikitud taskurätik ja hiigelsuur juuksevärk.

VÕRRATU NORDQVIST

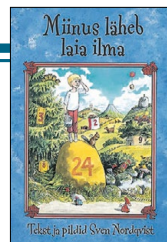
Rootsi lastekirjanik Sven Nordqvist on sündinud 1946. aastal Helsingborgis ning on töötanud arhitekti, õpetaja ja graafikuna. Võib öelda, et ta on terve oma elu joonistanud, maalinud ja kirjutanud. 1983. aastal võitis Nordqvist Opali kirjastuse lasteraamatute võistluse oma raamatuga „Agaton Oman ja tähestik”. Tema järgmises raamatus „Pannkookitor” on tegelasteks juba meilegi tuttavad Pettsoni-taat ja kass Findus.

Nordqvisti muheda põhjamaise huumoriga pikitud lood haaravad lugeja kaasa fantaasiamaailma, kus nii väikese kui ka suure inimese elu on lihtsalt vahva seiklus, mille kestel kohtutakse päevast päeva igasuguste huvitavate tegelastega. Eristl tähelepanu vääriavad kõigis Sven Nordqvisti raamatutes värvikad ja detailrikkad pildid. Neis on rohkesti tegevust, mis toimub samal ajal, aga otseku eri kihtides või tasanditel. Suurelt joonistatud peategelaste keskel

elavad oma elu ja teevad oma toimetusi pisikesed salapärased olevused.

Nii on see ka raamatus „Miinus läheb laia ilma”, mida avades märkad iga kord midagi uut – mõnd naljakat pisiasja, mis oleks sinna otseku vahepeal sisse pistetud. Lapsega koos on pilte põnev uurida ja need väikesed pildivastused teevad palju rõõmu. Nagu Pettsoni ja Finduse lood, kuulub ka lugu Miinusest kindlasti nende ja raamatute hulka, mida mitu korda üle loetakse või palutakse ette lugeda. R

Miinus läheb laia ilma
Sven Nordqvist
tõlkinud Ülle Kiivet
24 lk
kõva köide

vib värskendada oma teadmisi loodusteadustest ning aidata kedagi õppimisel. Ennekoike on see käsiraamat kooliealise lapse vanematele. See pakub lühikest ja loogilist ülevaadet koolilapsele vajalikest bioloogia-, keemia- ja füüsikateadmistest.

MITTE VAID KUIV TEADUS

Iga teema on esitatud ühel paarislehel. Kõige olulisem on esitatud teema sisesejehatuse paari-kolme lausega. Keske roll on raamatus illustatsioonidel. Kõik keerulised asjad ja nähtused saavad selgemaks lihtsate joonistete abil, olgu see siis raku ehitus või elektrigeneraatori tööpõhimõte. Oluline oskus, mida õpilased vajavad igas õppeaines, on ka andmete lugemine graafikutelt ja diagrammidelt. Seega on siin selgitatud peamiste teaduste kasutatavate graafikute tähendust.

Näiteks aitab keemilise reaktsiooni olemust mõista ja eri tüüpi reaktsioone iseloomustada energiagraafik. See kirjeldab, kuidas muutub reaktsiooni käigus ainet keemilise energia hulk. Energiagraafiku tähendust mõistes on lihtne graafiku järgi otsustada, kas reaktsiooni käigus eraldub või neeldub soojust.

Tänapäeva koolis peetakse oluliseks, et teadmised ei jääks ainult teoreetiliseks ja abstraktseks. Seega on ka selles raamatus palju tähelepanu pööratud teadussaavutuste praktilistele rakendustele. Pea igas teemas on rubriik sellest, kus ja kuidas antud nähtus tegelikus maailmas avaldub. Näiteks keemiliste katalüsaatorite üldtööpõhimõtte kirjeldamise kõrval selgitatakse ka, kuidas kasutatakse katalüsaatoreid tänapäeva loodust säästvamates autodes heitgaaside puhastamisel ning toiduainetööstuses margariini valmistamisel.

ABISTAVAD ILLUSTRATSIOONID

Ehk mäletavad lapsevanemad, et kooliajal tuli loodusteadustes, eriti füüsikas, lahendada palju arvutusülesandeid. Seetõttu ei saa teadustes päris läbi matemaatika ja valemiteta. Et aga valemid ei jääks ainult abstraktseteks sümbolite jadadeks, millesse arvandmeid sobitada, tuleb ennekoike mõista, mida neis antud muutujate seosed sisuliselt tähendavad. Seetõttu on mitmete valemite, näiteks rõhu või laine kiiruse valemi sisu illustreeritud joonistete ja konkreetsete arvuliste näidetega.

Loodusteadused moodustavad ühe suure terviku ning iga üksiku küsimuse mõistmine nõuab sageli mitmeid eel-teadmisi. Siiski ei pea raamatut ühe korraga algusest lõpuni läbi töötama. Iga teema juures on viited peatükikidele, mis sisaldavad antud teema mõistmiseks oluliste mõistete lähemat seletust või kus saadud teadmisi rakendatakse.

Raamatu lõpus on lisades toodud tema- ja loomariigi liigitus, keemiliste elementide nimetused ja peamised omadused, SI-süsteemi põhi- ja tuletatud ühikud oma definitsioonidega ning peamised füüsikavalemid. Samuti leiab siit sõnastiku mõistete seletustega.

Samas sarjas on ilmunud ka „Õpime üheskoos matemaatikat” ja „Õpime üheskoos programmeerima”. R

Õpime üheskoos reaallaineid
Carol Vordermann
tõlkinud
Olavi Teppan
56 lk
pehme köide

